

घा विकस्तम् RV. 1, 117, 24. समस्तम् 2, 3, 10. त्रिधा कृतं पणिभिर्गुह्यमानं गवि देवसो घृतमन्वविन्दन् 4, 58, 4. गजानां प्रभिवानाम् — त्रिधा प्रस्रवताम् (vgl. त्रिप्रस्रुत) MBh. 1, 8018. 6, 2867. वरं ग्रामशतं चाक्रेमेकैकस्य त्रिधाददम् 13, 4931. हिद् 5, 7206. विभिदे कुमाराः 7, 44. भवति क्खान्द. Up. 7, 26, 2. समभूत् Bhāg. P. 2, 5, 24. करं verdreifachen MBh. 13, 6467. वाष्यो नामाश्रुणः पूर्वावस्था च ज्ञायते त्रिधा । निमित्तत्रयसंसर्गादानन्देष्वातिर्सेभवा ॥ Cit. beim Schol. zu Çāk. 81. ज्ञानं कर्म च कर्ता च त्रिधैव गुणभेदतः Bhāg. 18, 49. MBh. 14, 1075. fg. R. 3, 43, 38. Śih. D. 9, 18.

त्रिधातु (त्रि + धातु) m. Bein. Gaṇeça's Traik. 4, 1, 55. St. त्रिधामुक H. ç. 61. ist wohl त्रिधातुक zu lesen. — Vgl. auch u. धातु, त्रिधातव.

त्रिधात (von त्रिधा) n. Dreitheiligkeit Çāk. zu Kkhānd. Up. 6, 3, 8.

1. त्रिधामन् (त्रि + धा०) n. wohl = त्रिदिवः कंसो (ब्रह्मा) कंसेन यानेन त्रिधाम परमं ययौ Bhāg. P. 3, 24, 20.

2. त्रिधामन् (wie eben) 1) adj. den drei Gebieten —, den drei Wolken angehört u. s. w.: स (कृष्णः) एवाक्तश्चक्रमिदं त्रिनाभि सप्ताश्रयुक्तं वदते वै त्रिधाम MBh. 13, 7876. (हरिम्) त्रिधामभिः परिक्रमत्प्राधनिकैर्दरासदम् Bhāg. P. 3, 8, 31. — 2) m. a) Bein. Vishṇu's H. ç. 65. Çabdārthakalpataru im ÇKDr. MBh. 12, 1508. Hariv. 14697. Bhāg. P. 6, 8, 19. — b) N. pr. des Vjāsa (= Vishṇu) im 10ten Dvāpara VP. 272. Viṣu-P. in Verz. d. Oxf. H. 82, b, 10. Devibhāg. P. ebend. 80, a, 11. — c) Bein. Çiva's. — d) Feuer, der Feuergott. — e) Tod Çabdārthakalpataru.

त्रिधामूर्ति (त्रिधा + मूर्ति) f. ein dreijähriges Mädchen, welches bei der Durgā-Feier diese Göttin vertritt, ANNADĀKALPA im ÇKDr. u. कुमारी.

त्रिधारक (त्रि + धारा Schneide, scharfe Seite) m. Scirpus Kysoor (केशेरु) Rozb. Riān. im ÇKDr. Euphorbia antiquorum Lin. Nigh. Pa.

त्रिधारसुह्री (त्रि-धारा + सुह्री) f. N. einer Pflanze, = धारासुह्री, चयल Riān. im ÇKDr. = त्रिधारक Nigh. Pa.

त्रिनगरी (त्रि + नगर) f. die drei Städte: तीर्थ Verz. d. Oxf. H. 149, a, 4.

त्रिनयन (त्रि + न०) dreiäugig, Beiw. und Bein. Rudra-Çiva's Halā. im ÇKDr. Çikṣā in Ind. St. 4, 359. MBh. 14, 207. R. 1, 44, 9. 6, 102, 3. Bhārt. 3, 87. Varāh. Brh. S. 47, 77. f. श्री Bein. der Durgā Devi-P. im ÇKDr. — Vgl. त्रिणयन.

त्रिनवर्त (vom folg.) adj. f. 3 der 93ste MBh. in den Unterschrr. der Adhājā.

त्रिनवति (त्रि + न०) f. dreiundneunzig P. 6, 3, 49, 2, 35. — Vgl. त्रयोनवति.

त्रिनवतितम (vom vorherg.) adj. der 93ste R. in den Unterschrr. der Adhājā.

त्रिनाकं (त्रि + नाक) n. so v. a. त्रिदिव RV. 9, 113, 9 (s. u. त्रिदिव). अज्ञस्त्रिनाके त्रिदिवे त्रिपृष्ठे नाकस्य पृष्ठे देद्विवासं दधाति AV. 9, 5, 10. तावन्निनाकं नक्षत्रः शशास Bhāg. P. 6, 13, 16. — Vgl. त्रिणाक und नाक.

त्रिनाभ (त्रि + नाभ = नाभि) adj. dreinabelig, drei Mittelpunkte habend, Beiw. Vishṇu's Bhāg. P. 8, 17, 26. Buan.: dont le nombril supporte les trois mondes.

त्रिनाभि s. u. नाभि.

त्रिनिधन (त्रि + नि०) n. in Verbind. mit सामेयम्, श्रायस्यम् und त्राष्ट्रीसाम Namen von Sāman Ind. St. 3, 218.

त्रिनिष्क adj. = त्रिनैष्किक drei Nishka werth P. 5, 1, 30.

त्रिनेत्र (त्रि + नेत्र) 1) dreiäugig, Beiw. und Bein. Rudra-Çiva's H. 16. Anā. 10, 45. MBh. 12, 10337. Hariv. 1086. Varāh. Brh. S. 15, 29.

97, 9. Laghu. 1, 1. Kathās. 20, 65. Bhāg. P. 4, 4, 4. — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 465, N. 15. — 3) f. 3 = वाराकीकन्द die Yamwurzel (Dioscorea) Riān. im ÇKDr. Nigh. Pa.; nach der letzteren Aut. auch ०नेत्र, wohl n.

त्रिनेत्रचूडामणि (त्रि० + चू०) m. Çiva's Kopfschmuck, der Mond Traik. 4, 1, 84.

त्रिनैष्किक s. त्रिनिष्क.

त्रिपत्त s. u. पत्त.

त्रिपच्छम् (von त्रि + पद्) adv. immer zu 3 Pāda: पच्छो ऽर्धर्चशास्त्रिपच्छः Çāk. Çā. 11, 14, 14.

त्रिपञ्चाश (vom folg.) adj. f. 3 der 53ste MBh. und R. in den Unterschrr. der Adhājā. — 2) 53 zählend, aus 53 bestehend: त्रिपञ्चाशः क्रीळति व्रातं एषाम् (श्रुताणाम्) RV. 10, 34, 8. अतकृत्पास्त्रिपञ्चाशोः AV. 19, 34, 2.

त्रिपञ्चाशत् (त्रि + प०) f. dreiundfünfzig P. 6, 3, 49, 2, 35. — Vgl. त्रयःपञ्चाशत्.

त्रिपञ्चाशतम् (vom vorherg.) adj. der 53ste MBh. 2 in der Unterschrr. des Adhājā.

त्रिपटु (त्रि + पटु) n. die drei salzigen Stoffe: Steinsalz (सैन्धव), Vid-lavana und schwarzes Salz (काच) Nigh. P.

त्रिपताक (त्रि + पताका) adj. 1) in Verb. mit कृत्त u. s. w. die Hand mit drei ausgestreckten Fingern Cit. beim Schol. zu Çāk. 13, 12. Śih. D. 170, 12. Verz. d. Oxf. H. 86, a, 27. — 2) in Verb. mit ललाट u. s. w. eine Stirn mit drei feinen Falten Hār. 114.

त्रिपती (त्रि + पति) f. N. pr. eines Wallfahrtsortes Verz. d. Oxf. H. 149, a, 2.

त्रिपत्त (त्रि + पत्त) 1) m. Aegle Marmelos Corr. (विल्व) Riān. im ÇKDr. Nigh. Pa. ऊर्ध्वपत्तं करो ज्ञेयः पत्तं वामं विधिः स्वयम् । अहं (Vishṇu spricht) दक्षिणपत्तं च त्रिपत्तदलमित्युत ॥ BRHADHARMA - P. im ÇKDr. Vgl. त्रिपटा. — 2) wohl n. = चण्डालकन्द ein best. Knollengewächs Nigh. Pa.

त्रिपत्तक (wie eben) m. Butsa frondosa H. 1136. Riān. im ÇKDr. Nigh. Pa.

त्रिपथ (त्रि + पथ) 1) n. a) die drei Pfade: der Himmel, der LuStraum und die Erde oder der Himmel, die Erde und die Unterwelt: ०गा Beiw. oder Bein. der Gaṅgā AK. 1, 2, 8, 30. H. 1081. MBh. 2, 1484, 3, 9906, 6, 242, 13, 1835. Hariv. 12782. R. 1, 25, 5, 36, 11, 44, 48, 2, 50, 11. Amar. 99. Kathās. 4, 30. Riān-Tar. 3, 323. ०गामिनी dass. MBh. 1, 3903. R. Gorr. 1, 45, 11, 4, 44, 61, 6, 108, 44. Vgl. त्रिमार्गा und त्रिवर्तगा. — b) ein Ort wo drei Wege zusammenkommen H. 986. — 2) adj. f. श्री als Beiw. von मयुरा Verz. d. Oxf. H. 148, b, 40.

त्रिपैद् oder त्रिपौद्, nach P. 6, 2, 197 auch त्रि० (त्रि + पद् oder पाद्) nom. m. ०पाद्, f. ०पाद् und ०पदी P. 4, 1, 3, 5, 4, 140. gaṇa कुम्भपद्यादि zu P. 5, 4, 139. 1) adj. a) dreiäusig: द्विपात्त्रिपादं मयैति पद्यात् RV. 10, 117, 8. त्रिपाद् ऊर्ध्व उदैत्पुहृषः पौदो ऽस्पेक्षामवत्युनः 90, 4, 3. VS. 8, 30. Kkhānd. Up. 3, 12, 6. धर्म Raḥ. 15, 96. Beiw. und Bein. Vishṇu's (vgl. त्रि-